

WYROK Z DNIA 15 CZERWCA 2011 R.
SNO 23/11

Przewodniczący: sędzia SN Wiesław Kozielowicz (sprawozdawca).
Sędziowie SN: Krzysztof Strzelczyk, Jerzy Kuźniar.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 czerwca 2011 r., z udziałem sędziego Sądu Okręgowego – Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego oraz protokolanta sprawy obwinionego sędziego Sądu Rejonowego z powodu odwołania Ministra Sprawiedliwości wniesionego od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sąd Dyscyplinarny z dnia 1 lutego 2011 r., sygn. akt ASD (...),

orzekł: utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny wyrokiem z dnia 1 lutego 2011 r., sygn. ASD (...), uznał obwinionego sędziego Sądu Rejonowego za winnego tego, że w dniu 20 listopada 2009 r. jako sędzia przewodniczący II Wydziału Karnego Sądu Rejonowego, do obowiązków którego należało nadzorowanie wykonywania orzeczeń, zaniechał zapoznania się z treścią postanowienia w sprawie II Ko 733/09 z dnia 3 listopada 2009 r., którym wstrzymano wykonanie kary zastępczej pozbawienia wolności do czasu wykonania kary ograniczenia wolności, w wyniku czego zarządził wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w rozmiarze 135 dni, co spowodowało bezprawne pozbawienie wolności Tadeusza C. w sprawie V K 5/08/R w okresie od 15 stycznia 2010 r. do 19 lutego 2010 r., tj. popełnienia przewinienia służbowego z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) – dalej powoływane jako u.s.p., i przyjmując, że stanowi ono wypadek mniejszej wagi, o jakim mowa w art. 109 § 5 tej ustawy, na podstawie tego przepisu odstępuje od wymierzenia kary dyscyplinarnej.

Od tego wyroku odwołanie złożył Minister Sprawiedliwości. Zaskarżył wyrok na niekorzyść obwinionego i zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia polegający na przyjęciu, że przypisane obwinionemu przewinienie służbowe stanowi przewinienie mniejszej wagi, określone w art. 109 § 5 u.s.p., wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uznanie obwinionego za winnego popełnienia przypisanego mu czynu, z tym ustaleniem, że nie stanowi on przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi z art. 109 § 5 u.s.p. i wymierzenie mu, na podstawie art. 109 § 1 pkt 1 u.s.p., kary upomnienia.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Rację ma skarżący, gdy podnosi, że w orzecznictwie dyscyplinarnym prezentowany jest pogląd, że przy ocenie przypadku mniejszej wagi, w rozumieniu art. 109 § 5 u.s.p., należy oceniać wyłącznie przedmiotowo – podmiotowe znamiona czynu. Rzeczywiście, gdyby postąpić w tym względzie inaczej, to dochodziłoby do pomniejszenia czynników decydujących o kwalifikacji prawnej czynu oraz wpływających na wymiar kary. Podkreśla się zatem w orzecznictwie Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego, że przyjęcie wypadku (przypadku) mniejszej wagi jest rozstrzygnięciem, które nie może być związane ani uzależnione od osobowości obwinionego, jego opinii, zachowania się przed i po popełnieniu czynu, a także innych okoliczności mających wpływ na wymiar kary, lecz leżących poza czynem (por. wyroki Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego: z dnia 18 września 2002 r., SNO 24/02; z dnia 24 czerwca 2003 r., SNO 34/03; z dnia 26 kwietnia 2005 r., SNO 17/05; z dnia 9 marca 2006 r., SNO 4/06; z dnia 21 czerwca 2007 r., SNO 35/07; z dnia 8 października 2008 r. SNO 75/08; z dnia 22 stycznia 2010 r., SNO 97/09; z dnia 7 września 2010 r., SNO 32/10). Koncepcja przedmiotowo – podmiotowa określa zakres kryteriów ocennych wypadku mniejszej wagi jedynie w oparciu o elementy przedmiotowe i podmiotowe danego czynu, z wyłączeniem okoliczności dotyczących samego sprawcy. Pozwala to na wzięcie też pod uwagę okoliczności zmniejszających zawartość bezprawia, a w konsekwencji także stopień karygodności czynu. Dla porównania w koncepcji przedmiotowej wypadku mniejszej wagi uwzględnia się jedynie okoliczności związane ze stroną przedmiotową danego czynu, powodujące zmniejszenie jego społecznej szkodliwości, w szczególności kładzie się akcent na przedmiot ochrony i wielkość wyrządzonej szkody.

Uzasadniając swoje ustalenie, co do tego, że czyn przypisany obwinionemu sędziemu Sądu Rejonowego jest przewinieniem mniejszej wagi, Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny wskazał, iż obwiniony popełnił je z winy nieumyślnej. Przewinienie to nie było przy tym wynikiem lekceważenia przez obwinionego jego obowiązków służbowych, ale spowodowane nadmiernym obciążeniem obowiązkami – jako przewodniczącego wydziału i jako sędziego. Zakres tych obowiązków po dniu 1 lipca 2009 r. uległ bowiem istotnemu zwiększeniu, gdyż z tym dniem wydział karny, którym obwiniony kierował, przejął sprawy po dwóch zlikwidowanych wydziałach grodzkich i jak wynika z danych statystycznych, obciążenie obwinionego sędziego obowiązkami służbowymi w roku 2009 było dwukrotnie większe, niż przewodniczących wydziałów karnych tych sądów rejonowych, w których w tym samym czasie zlikwidowano wydziały grodzkie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego wskazuje się, że istotne znaczenie dla oceny przewinienia dyscyplinarnego jako wypadku mniejszej wagi ma m.in. nadmierne obciążenie sędziego pracą (por. wyrok Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 28 listopada 2002 r., SNO 42/02, OSN SD 2002, nr 1 – 2, poz. 44). Minister Sprawiedliwości w złożonym odwołaniu nie kwestionował tych dwóch istotnych ustaleń, wskazał, że obwiniony, cyt. „jako sędzia z długoletnim doświadczeniem zawodowym i życiowym, pełniący funkcję przewodniczącego wydziału i nadzorujący pracę innych osób, w tym asystenta, powinien był wypełniać swoje obowiązki rzetelnie, dopełnić należytej staranności i to na najwyższym poziomie, tym bardziej, że wiedział, co wynikało z treści zarządzenia, że chodzi o pozbawienie wolności innej osoby. W tego typu sprawie, w żaden sposób obwiniony nie mógł sobie pozwolić na niedokładność, pośpiech, czy niczym nieuzasadnione zaufanie do innej osoby, tym bardziej mniej doświadczonej. Praca obwinionego również na tym odcinku nie może polegać na szybkim załatwianiu spraw, lecz powinna być działaniem rzetelnym i zgodnym z przepisami”. Odnosząc się do zacytowanych stwierdzeń, pamiętać należy, że fakt, iż czyn obwinionego, którego skutkiem było bezpodstawne pozbawienie wolności Tadeusza C. – godził w bardzo ważne dobro prawne (wolność człowieka), nie może automatycznie uniemożliwiać zastosowania instytucji z art. 109 § 5 u.s.p. W doktrynie podkreśla się bowiem, że jest nadmiernym uproszczeniem prezentowane niekiedy twierdzenie, iż o stopniu społecznej szkodliwości danego czynu decyduje przede wszystkim to, w jakie dobro ów czyn godzi. Ocena stopnia społecznej szkodliwości konkretnego zachowania się powinna być zawsze oceną całościową, uwzględniającą okoliczności wymienione w art. 115 § 2 k.k., nie zaś sumą czy pochodną ocen cząstkowych takiej czy innej „ujemności” tkwiącej w poszczególnych tych okolicznościach [por. J. Majewski w: A. Zoll (red.) Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz. Tom I. Komentarz do Art. 1-116 k.k., Zakamycze 2004, s. 1391 – 1395].

Patrząc z takiej perspektywy na ustalenia Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego, co do przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi i dostrzegając, iż tenże Sąd czyniąc te ustalenia niepotrzebnie wskazał na nienaganną, 30-letnią służbę sędziowską obwinionego, a także, że cyt. „w ostatecznym rezultacie trudno mówić o poważniejszej szkodzie wyrządzonej skazanemu, skoro w toku dalszego postępowania wykonawczego zarządzono wobec niego wykonanie pozostałej do odbycia kary zastępczej pozbawienia wolności”, to nie można zgodzić się z zarzutem Ministra Sprawiedliwości, iż ustalenie co do przyjęcia przewinienia służbowego mniejszej wagi obarczone jest rażącym błędem. Treść odwołania wskazuje bowiem, że skarżący zaniechał przeprowadzenia całościowej oceny przypisanego czynu w aspekcie wszystkich przesłanek decydujących o stopniu społecznej szkodliwości, w

tym zwłaszcza co do okoliczności popełnienia tego czynu i nieumyślnego jego charakteru.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny, podzielając stanowisko Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego, co do ustalenia, iż przypisane obwinionemu sędziemu przewinienie dyscyplinarne stanowi wypadek mniejszej wagi, określony w art. 109 § 5 u.s.p., zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.